

Izhaja — izvenjši ponedeljek — vsak dan s jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Franciške Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdejalci in odgovorni uredniki: Stojan Godina. — Lastnik tiskarne: Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Narodna znaša na mesec L 7.—, pol leta L 32.— in cel let L 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 stot. osmrtice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov, mm po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno uravni Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciške Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

ŠOLSKA POLITIKA

Čim človek sreča Italijana in mu razloži razmere, v katerih živi naše ljudstvo v Italiji, opazi na njegovem obrazu prav kmalu senco. Skoro vsi Italijani postajajo v takih prilikah jako nervozni. Videz prijaznosti se brž razblini in na dan pride prava in odkrita nevolja. »Kaj zahtevate prav za prav v Jugosloveni? Ali se ne vedemo z vami širokodušno in pravično? Hočete namda privilegije?« Res, mojestersko si je znal italijanski tisk ustvariti svoje javno mnenje. Zdi se, kakor bi bilo spoznanje italijanskega občinstva do dna zastrupljeno. Najbolj kriče in sramotne krivice, ki se dogajajo nad našim ljudstvom, gredo mimo in nihče se zanje ne zmeni. Nikjer obrambe, nikjer niti sence pomoči!

Pred tednom smo priobčili dokument izpod peresa civilnega komisarja iz Sežane gospoda Guglielmija. Mož naznanja otvoritev italijanske ljudske šole v Sežani in poziva postajalnecinke, naj pritiskajo na podrejene jim Slovence, da pošljejo svoje sinove in hčere v italijansko šolo. Civilni komisar izkorišča torej svojo uradno oblast, da posega v zasebno življenje naših slovenskih družin. Postajalnecinke pa naj bi ne bili le gospodari delovne sile slovenskih železničarjev, temveč tudi gospodari njihovih otrok! Ko stopi slovo železničar v službo, naj ne proda italijanskemu predstojniku le svojih telesnih sil, svojih pridnih rok, temveč mora dati predstojniku tudi svoje prepričanje in svoj značaj. Se več! Slovenski železničar mora prodati s svojo delavno močjo italijanskim gospodarjem tudi prihodnost svojih otrok. Ta kupčija s človeškimi dušami je bistvo šolske politike v naših krajih. Uradna listina, ki agitira na vse kriplje za tako šolsko politiko, je naslovljena na generalni civilni komisariat v Trstu, na komisariat za samoupravne zadeve v Gorici, na ravnateljske državne železnice v Trstu in civilni komisariat v Postojni! Dober italijanski državljani mora poskrbeti tudi od sramu.

Se lepše vesti nam prihajajo danes iz Istre. Globoko v notranjosti dežele pod Učko goro leži občina Boljun. Po zadnjem ljudskem štetju je bilo v občini 3235 Jugoslovenov in 18 Italijanov, ki so bili razdeljeni na štiri vasi občine. Peta vas Vranja

ni imela niti enega Italijana. Ko so Italijani zasedli naše kraje, so odpravili kratkoma v vseh peterih vaseh občine Boljun hrvaške ljudske šole in tako so se vzdignile v Boljunu, Porutu, Pazu, Sušnjevi in Vranji italijanske šole. Čisto laške učilnice v čisto hrvaških vaseh. Otroci gledajo začudenih hrvaških vseh. Otroci gledajo začudenih učitelja, govorečega v neznani, nerazumljivem jeziku, učitelj sam ne razume niti besedice, ki prihaja iz otroških ust. Kako obilni in bogati morajo biti sadovi tega poduka! Vsa načela evropske vzgoje so postavljena na glavo! Ker pa živi v teh borbah vseh, kakor znano, evropsko prebivalstvo, se pač ni moglo in ni hotelo prilagoditi novim vzgojnim razmeram. Hrvaški kmetje so sicer tam zelo revni, trpinji živijo med samimi skalami, a zato imajo še ponosa in časti dovolj, da ne izdajajo svojih otrok. Nobena revščina in nobena beda ne bo uklonila naših kmetskih mater, da bi svoje kri izdajale. Vdajajoči režim je doživel v teh revnih istrskih vaseh popoln neuspeh. V Vranji se je vpisalo kljub vsemu pritisku od šestdesetih šol otrok v italijansko šolo začetkom leta le 7 učencev. Pozneje je polovica izstopila in tako obiskujejo danes to šolo piši in reci trije otroci.

Ti veliki uspehi niso prav nič razveselili javnega občinstva. Da bi prišla šolska politika v hitrejši tek, so posegli vmes orodniki. V Vranji so peljali kmetskega gospodarja v prosto naravo, ga tam vprašali, čemu ne pošilja svojih otrok v italijansko šolo in mu sami takoj odgovorili s ploho klofot in bre. Z obitimi čevlji in trdimi pestmi so ga suvali, bili, topli brez usmiljenja. Mož se je zgrudil krvav na tla. Ko se je skušal dvigniti, je začelo delo iz nava. Mož je padel v nezavest. Včeraj je prišel v Trst, polovica njegovega obraza je razmesarjena, pod očmi ima velike modre lise od silnih udarcev.

To so najnovejši ukrepi na šolskem polju. Ljudstvo dobiva vedno globlji vpogled v novo vzgojo in v njem se vnema ljubezen za vse lepo in dobro. Ti nauki, gospodje, nam bodo gotovo ostali v spominu, minili bodo šele z nami samimi. Šolska politika, ki osrečuje primorske Jugoslovane bo večni spomin naše zgodovine.

Jugoslavija

Narod pozdravlja svojega kralja

BELGRAD, 5. Njegovo veličanstvo kralj Aleksander je obiskal te dni grob svojega blagopokojnega očeta v Oplenju. Spremljala sta ga princ Pavle in ministrski predsednik g. Nikola Pašić. V cerkvi na grobnici je bil opravljen parastos. Srbski kmetje so v velikih množicah prišli k parastosu in so kralja z iskrenim navdušenjem pozdravljali. Vsklikali so mu: »Dobro došel! Živel kralj!« Kralj se je po končanem parastosu mudil v Oplenju in se razgovarjal skoraj z vsakim seljakom. Kmetje so mu govorili: »Kako je sedaj Tvoje zdravje?« »Želim Ti dolgo življenje in dobro zdravje.« Star sivolas seljak mu je stisnil roko, govoreč: »Pa brate, treba je, da se čuvaš. Nemoj, da ozebeš!« Iskrene ovacije so srbski kmetje priredili kralju v Arangelovcu. V bližini mesta je bil povabljen na kmetsko svatbo. Svatbe so mu govorili: »Pa daj Bože, da i Tebi brzo zaigra.« Iz Arangelovca se je kralj v avtomobilu povrnil v Belgrad.

Kralj Aleksander prisegel na ustavo. — Slovesno kronanje se bo vršilo prihodnjega spomlad

BELGRAD, 5. Po sklepu kronskega sveta je Njegovo veličanstvo Kralj Aleksander prisegel danes, 5. t. m. ob 11. uri predpolne v narodni skupščini na ustavo. Zaradi žalovanja po blagopokojnem kralju Petru I. Osvoboditelju so izostale vse slovesnosti prisega. Vojaštvo je tvorilo svečanošni spalir od dvora do narodne skupščine.

Slovesno kronanje kralja Aleksandra za vladarja vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev je določeno na prihodnjo pomlad, čim poteče čas globokega žalovanja po kralju Petru I. Osvoboditelju. Najbrže se bo kronanje vršilo meseca maja, najkasneje pa meseca junija. Ob priliki kronanja se bodo vršile velike svečanosti. Kraj kronanja še ni določen. Mnogi zagovarjajo misel, da bi se slovesno kronanje vršilo na Kosovem v cerkvi Gračanici. Povodom kronanja bodo odlikovani vsi tisti, ki so si pridobili zaslugue za osvoboditev in ujedinjenje jugoslovenskih plemen in za konsolidacijo države.

Zakonodajna skupščina

BELGRAD, 5. Vojno ministrstvo je predložilo zakonski načrt o 200 milijonskem kreditu za kritje mobilizacijskih stroškov, povzročenih vsled dogodkov na Ogrskem. Predlog je bil odkazan finančnemu odboru.

Definitivni odgovor veliki ententi

BELGRAD, 4. Kronske svet od 2. t. m. je odobril definitivno besedilo note kot odgovor na noto velike entente, v katerem odgovoru precizira jugoslovenska vlada v imenu male entente sledeče točke:

a) Spoštovanje in definitivno izvršenje brisanske pogodbe.

b) Popolno razoroženje Ogrske pod kon-

c) Jugoslovenska vojska ostane v pripravljenosti dotle, dokler Ogrska definitivno ne izpolni vseh pogojev.

d) Odškodnina za mobilizacijske stroške jugoslovenski in čehoslovaški državi. V tem vprašanju skupni solidarni nastop s Prago do definitivne rešitve.

e) Nadaljnja zahteva jugoslovenske vlade, da Ogrska zakonodajnim putem izvrši detronizacijo habsburške dinastije in da se izreče za končno definitivno državno obliko. To na podlagi trianonske pogodbe.

f) Benečanski sporazum. V tem vprašanju stoji kronske svet na stališču, da je to vprašanje smatrati kot nekako korekturo mej.

Razdelitev države v pokrajinske oblasti

BELGRAD, 5. Narodna skupščina bo v kratkem razpravljala o razdelitvi države v pokrajinske oblasti. Glasom zadevnega zakonskega načrta je Slovenija, kakor smo že javili, razdeljena v dve pokrajinski oblasti: v ljubljansko in mariborsko. Hrvatska s Slavonijo je razdeljena na pet pokrajinskih oblasti: Zagreb mesto, Zagreb okolica, osješka pokrajinska oblast, krajinska oblast (s sedežem v Karlovcu) in varaždinska oblast. K zagrebiški pokrajinski oblasti je pritegnjena občina Velika dolina krškega političnega okraja. K varaždinski oblasti pa Gornja in Dolnja Lendava, kakor tudi občina Ladoš.

Jugoslovensko - čehoslovaška finančna pogajanja

LJUBLJANA, 5. Iz Prage poročajo: Pogajanja z jugoslovenskimi zastopniki o finančnih vprašanjih, ki se že več dni vrše v finančnem ministrtvu, so bila danes končana. Dosegel se je popoln sporazum in vprašanje zahtevne povrnitve depozitov in vprašanje izpolnitve obveznosti, ki izhajajo iz vrednostnih papirjev. O tem se je sklenila tudi pogodba, ki se predloži obeh vladam v ratifikacijo. Tudi v zadevi medsebojnih dolgov je dosežen pozitiven uspeh. Določilo so se tudi smernice za končno veljavno pogodbo o teh vprašanjih, ki se sklene takoj, ko bo zbrani vse statistični material. Kar se tiče posebnih bančnih obveznosti, se je dosegel sporazum. Plačila in obveznosti iz medsebojnih terjatev so fiksirane v posebnih pogodbah. Vprašanje, o katerih se še ni razpravljalo, se bodo načela, kakor hitro bodo končana prehodna dela, ki so potrebna v to svrhu.

Spomenik francoskim vojakom v Zagrebu

ZAGREB, 4. Na vernih duš dan, 2. t. m. popoldne so odkrili na zagrebškem osrednjem pokopališču nagrobni spomenik francoskim vojakom vzhodne armade, ki so v naših bolnišnicah pomrli za ranami, dobljenimi na solunski fronti. Pokrajinsko vlado je zastopal dr. Alaupović, vojaštvo sta zastopala general Pešić in namestnik divizijskega poveljnika polkovnik Tasovac. Okrog spomenika je bila porazvrščena med odkritjem četa 35. pešpolka z godbo savske divizijske oblasti. Pri odkritju je govoril tukajšnji francoski konzul, z jugoslovenske strani pa poverjenik dr. Alaupović

in v imenu francoskih vojakov prisotni francoski kapetan. Čete so oddale častno salvo in godba je svirala marsejsko.

Nov dnevnik v Sarajevu

ZAGREB, 4. V Sarajevu je pričel izhajati kot dnevnik »Narod« na programu demokracije in narodnega edinstva.

Koncentracija albanskih čet ob demarkacijski črti

BELGRAD, 5. Tiranska vlada z vso naglico in nervoznostjo koncentrirala na demarkacijski črti, katero so jugoslovenske čete brez velikih bojov in izgub zasedle, vse razpoložljive čete svoje vojske. Albanci pripravljajo z veliko brzino protiofenzivo.

BELGRAD, 5. Kronske svet je na predlog ministrskega predsednika g. Nikole Pašića sklenil, da obvesti o položaju v Albaniji francoskega ministrskega predsednika Brianda.

Na albanski fronti popolen mir

BELGRAD, 5. Jugoslovenske čete so po prekoračenju Crnega Drina z uspehom in z malimi izgubami zasedle določene jim pozicije, ki so bile narekovane iz strateških ozirov. Boji z albanskimi četami so popolnoma prenehali. Na celi fronti vlada popoln mir.

Miriditi proti tiranski vladi

SKOPLJE, 5. Včeraj zjutraj so Miriditi napadli v tetirinskem odseku tiranske čete, ki so se morale v velikem neredu umakniti in bežati. Večji oddelek je pribežal na našo zemljo. Bil je ujet.

PODGORICA, 5. Med Miriditi se je pojavilo razsežno gibanje proti tiranski vladi in tiranskim četam. Vrše se ljuti boji med Miriditi in tiransko vojsko.

Kritičen položaj v Albaniji

RIM, 5. Položaj v Albaniji se je vsled vkorakanja grških čet na južni meji poostiril.

Čehoslovaška

Soglasje med malim in velikim sporazumom

PRAGA, 3. Tisk izraža svojo zadovoljnost in zadoščenje nad tem, da se je v ogrskih vprašanjih dosegel med malo in veliko entento sporazum. »Prager Presse« pravi, da so države, ki so nastale na razvalinah bivše avstroogrske monarhije, pokazale svojo življensko silo in svojo moč, ne samo da se obranijo same, temveč da branijo tudi mir v srednji Evropi. Najnovejša kriza, ki je nastala edinole vsled tega, ker ni nihče veroval v moč male entente, bo imela brzokone za posledico, da se ne bo govorilo več o balkanizaciji srednje Evrope.

Socialno-demokratsko glasilo »Právo Lidu« naglašja, da je treba pripisati uspeh malega sporazuma, ki stremi vendar edinstvu in uspehu mobilizacije.

»Čas« izjavlja, da je sporazum med malo in veliko entento razvedril javno mnenje na Čehoslovaškem. Na Čehoslovaškem bi bilo napravilo težak vtis, ako bi akcija malega sporazuma, kis tremi vendar edinole za tem, da se dobi jamstva za izvršitev mirovnihih pogodb in za mir in red v Evropi, ne našla odobritve velikega sporazuma.

Obisk Skirmunta v Pragi

PRAGA, 5. Povodom obiska poljskega ministra za znanje zadeve Skirmunta v Pragi pravijo listi, da bo glavni namen pogajanj, ki jih bo imel poljski minister s čehoslovaškim ministrskim predsednikom Benešem, ta, da se sklene med Poljsko in Čehoslovaško politični sporazum, s katerim bi se obe državi obvezali, da bosta predložili vsak morebitni spor mednarodnemu razsodišču. Zraven tega se bosta obe državi obvezali, da bosta nevtralni, ako bo imela ena ali druga spor s kako tretjo državo.

V slučaju pa, da bi morali obe državi braniti pridobitve, ki jima izhajajo iz mirovnihih pogodb, bosta postopali sporazumno in po enotnem načrtu.

Ogrska in mali sporazum

PRAGA, 5. Ogrska vlada je naznanila čehoslovaški vladi, da bo izpolnila vse pogoje, ki jih stavi mali sporazum Ogrski.

Mobilizacija na Čehoslovaškem

PRAGA, 5. Na seji komisije za proračun je izrazil ministrski predsednik Beneš svoje polno zadoščenje glede izvršitve mobilizacije, ki je vsepovsod izvrstno potekla, zlasti na Slovaškem. Prišlo je res do nekaterih incidentov; gre pa samo za tri primere v nemških krajih. Od teh incidentov pa je bil samo eden, oni v Kraslicah, težjega značaja. Tam so bili namreč češki vojaki prisiljeni, da so rabili orožje, kajti nemško prebivalstvo jih je ogrožalo. Nemško prebivalstvo so nabujali neodgovorni elementi na pobudo »angermanistov«. Edino v Kraslicah je bilo žal nekaj mrtvih. Beneš je naglašil, da vlada, kar se tiče dogodkov na Ogrskem, med malim in velikim sporazumom popolno soglasje.

Poljska

Odnosi med Poljsko in Rusijo

VARŠAVA, 5. Listi objavljajo besedilo not, ki so bile pred kratkim izmenjene med ministrom za zunanje zadeve Skirmuntom in Etkearcomom o obdolžitvah, ki jih je ta poslednji naperil proti Poljski, češ da poljska vlada podpira gojzo generala Petljura proti Ukrajini. Minister Skirmunt je opo-

vrget te obdolžitve ter je dokazal z listinami, da so brez vsake podlage.

VARŠAVA, 5. Neka brzjojavka iz Moskve zanikuje vesti, ki pravijo, da je Petljura zavzel Kamenec-Podolski.

Ogrska

Razstoličenje Karla in habsburške hiše

Burna seja ogrske narodne skupščine

DUNAJ, 5. V četrtek je ogrska narodna skupščina sprejela zakonski načrt ogrske vlade za razstoličenje habsburške dinastije. Sprčo kratkosti tozadevnih vesti, ki so jih razposlale ogrske brzjojavne agencije, bi se dalo misliti, da je šlo vse gladko, kakor je narekovala skupščina vlada. V resnici pa je bila razprava o tem zakonskem načrtu zelo burna. Stranka malih kmetov je glasovala enodušno za zakonski načrt, dočim so krščanski socialci demonstrativno zapustili dvorano v znak protesta.

Monarhisti so se razdelili sedaj na dva tabora. En tabor je za to, da bi se sedajni regent Horthy proglasil za kralja. V tem smislu se vodi živahna agitacija, kateri je na čelu poslanec Hombos. Aeroplani letajo nad Budimpešto ter mečejo v mesto letake s sledečim napisom: »Horthy mora biti kralj.« Druga struja med ogrskimi monarhisti pa se nikakor ne more sprijazniti z mislijo, da je Habsburžanom odzvonilo, dasi je tudi njim jasno, da je glede Karla zaman vsako nadaljnje upanje. Vsled tega iščejo drugo rešitev dinastičnega vprašanja. Mislili se na to, da bi postavili za kandidata za ogrski prestol sina rajnkega Franca Ferdinanda, mladega vojvodo Hohenberga.

Karlova pot v izgnanstvo

BUKAREŠT, 5. Karel Habsburški in Zita sta odpotovala včeraj zjutraj s posebnim vlakom iz Oršave in sta prispela v Galac zvečer. Bivši cesar in cesarica nista šla skozi Bukarešt. Ko sta prišla v Galac, sta bila takoj vkrcana na angleško ladjo »Cardiff«, kateri poveljuje neki podadmiral.

Angleška topničarka je imela prepeljati bivšo cesarsko dvojico prav do Galaca. Voda v Donavi pa je iznenadoma padla, tako da topničarka ni mogla nadaljevati vožnje po reki. Vsled tega je moral bivši kralj nadaljevati svojo pot v vlak.

Karel Habsburški se nahaja pod pažno angleških policijskih agentov. Ladjo »Cardiff« spremljajo štiri romunske ladje izvidnice.

Romunska

Vprašanje ogrskih šol v romunskih novih pokrajinah

BUKAREŠT, 5. Romunski naučni minister Goga je izjavil predsedniku madžarskega političnega društva na Sedmograškem, da romunska vlada ne bo delala madžarskim šolam nikakih ovir, ako madžarski profesorski zbor odneha od svoje dosedanje propagande in ako zavrne podpore, ki prihajajo iz Budimpešte.

Italija

Pogreb neznanih vojakov v Ogleju

OGLEJ, 5. Včeraj ob 10. uri predpolne se je začela v oglejski cerkvi svečana maša, ki jo jebral škof Costantini. Nato so nesli vojaki, katerim so pomagale prisotne vdove in matere padlih vojakov, krste s trupli neznanih vojakov pred cerkev. Škof Costantini je imel kratek govor, nakar so bile krste v spredu predložene na oglejsko pokopališče. Tu je škof trupla zopet blagoslovil. Ob pokanju počastnih strelav in zvonenju zvonov je nekoliko vojakov zagrnilo grob, v katerega je bilo položeni vseh deset trupel neznanih vojakov. Pogreb se je udeležil general Ferrari, poveljnik goriške divizije, zastopnik generalnega civilnega komisarja in tudi mnogo občinstva. Svečanost se je končala nekaj po 12. uri.

S konference v Portorose

PORTOROSE, 4. (Stefani) Vestj, ki so jih objavili nekateri italijanski in inozemski in ki pravijo, da so nastala nesoglasja med odposlanki posameznih držav, so popolnoma brez vsake podlage. Nasprotno je res, da se pogajanja nadaljujejo ob popolnoma jasnih razmerah. Konferenca proučuje gospodarska vprašanja, ki so ji poverjena, brez vsakega ozira na politična vprašanja. Tudi odposlankem velikih zaveznikov so v zelo prijateljskem razmerju z odposlanki nasledstvenih držav.

Francija

Poslaniška konferenca in Ogrska

PARIZ, 5. Poslaniška konferenca bo v kratkem naznanila ogrski vladi, ali je potrebno, da narodna skupščina izrecno določi, da ne bo smel noben član habsburške hiše biti izvoljen za kralja. To vprašanje se pojavlja vsled tega, ker se z zakonom, ki ga je sprejela narodna skupščina, jemlje pravica do prestola samo Karlu, dočim ni o drugih članih rečeno nič natančnega. Zastopniki vseh držav velikega sporazuma bodo izročili Ogrski tozadevno skupno vprašanje.

Obletnica premirja državni praznik

PARIZ, 5. Poslanska zbornica je sprejela načrt zakona, s katerim se predpisuje, da bo dan obletnice sklenitve premirja državni praznik. Letos se bo ta praznik obhajal 11. novembra, druga leta pa prvo nedeljo po 11. novembru.

Turčija

Grki zažgali Afium Karahisar

CARIGRAD, 4. Poročilo glavnega štaba kemalistovske armade od 1. novembra pravi: Turki so zasedli višine severozapadno od Bagdada. Na podlagi listin, ki jih je dobila angorska vlada v svoje roke, je razvidno, da so Grki sami zažgali Afium Karahisar.

Italija in Turška. — Italijanska misija v Angori

CARIGRAD, 4. Potrjuje se vest, da je v Angoro prispela posebna italijanska misija pod predsedništvom konzula Tuozzija. Z ozirom na to dejstvo je izjavila neka italijanska politična oseba v Carigradu, da Italija nima nikakega poželjenja po turškem ozemlju. Mi samo želimo — je naglasila dotična oseba — da bi se mir vzpostavil. Italija upa, da se bo doseglo odkritosrčno sodelovanje med njo in Turško ter da se bo vzhodno vprašanje dalo pravično rešiti.

Angorska vlada in zavezništvo. — Turški pogoji za sklenitev mira

ANGORA, 4. Turška narodna skupščina je sklenila resolucijo, v kateri se pravi, da je Turška pripravljena skleniti mir z vsemi državami razen Grške. Turki stavijo sledeče pogoje: 1. Druge države bi se obvezale, da bodo v grško-turškem sporu popolnoma nevtralne; 2. Turški bodo priznale popolno neodvisnost; 3. Kapitulacije se bodo ratificirale; 4. Grško vojno brodovje se mora odstraniti iz nevtralnih vod.

Minister za zunanje zadeve v angorski vladi Jusuf Kemal beg je sovjetsko vlado uradno obvestil, da je bil sklenjen in podpisan turško-francoski sporazum. Minister naglašja, da se v tem sporazumu odnosi med Rusijo in Turško ne omenjajo z nobeno besedo.

Glasom neke zračne brzjojavke iz Carigrada so bili polkovnik Rawlinson in drugi angleški ujetniki, ki so bili v rokah kemalistov, izpuščeni na svobodo.

Daljni Vzhod

V kitajske vode se pošlje medzavezniška eskadra

PARIZ, 5. »New York Herald« je prejel iz Washingtona sledečo vest: Urad Zedinjenih držav za zunanje zadeve je bil obveščen, da se je obrazovala medzavezniška eskadra, ki se pošlje v kitajske vode radi zaštite inozemskih ladij, na katere so uporniki že ponovno streljali.

Japonska

Japonski ministrski predsednik umorjen

LONDON, 5. Reuterjev dopisni urad javlja, da je bil japonski ministrski predsednik napaden z nožem in zaboden. Minister je bil smrtno zadet in je ranam kmalu podlegel.

TOKIO, 5. Japonski ministrski predsednik je bil pred snočnim ob 7/30 umorjen. Nekdo ga je zabodel z nožem, ko je hotel stopiti v bife na železniški postaji. Morilec je bil aretiran. Listi pravijo, da je to neki Korejec.

Amerika

Dan obletnice premirja državni praznik tudi v Ameriki

WASHINGTON, 4. Predsednik Harding je podpisal odlok, ki odreja, da bo 11. novembra, ki je dan obletnice sklenitve premirja med zaveznicami in Nemčijo, državni praznik.

Danska

Danska znižala eskompt

KODANJ, 5. Danska državna banka je znižala eskompt od 6% na 5½%.

Opis v volilni imenik

Rok za predložitev prošnje za vpis v volilni imenik za občinske volitve poteče dne 11. t. m. Prošnjo morajo vložiti vsi oni, ki niso bili vpisani pri zadnjih državnoborskih volitvah. Kdor ne more prošnje sam spisati, naj se zgleda čimprej, najkasneje pa do 11. t. m. predpolne, s sledečimi listinami v uradu »Političnega društva Edinost« v Trstu, ulici Sv. Franciške Asiškega 20 L z domovnico, krstnim listom in potrdilom o bivanju.

Urad je odprt od danes naprej do 11. t. m. vsak dan (tudi ob nedeljah in praznikih) nepretrgoma od 8 in pol do 19. ure, tako da je vsakemu dana prilika, da vlož omenjeno prošnjo in doseže vpis v volilni imenik.

Nihče naj ne izostane!

Šentjakobčanom se bode pisalo prošnje vsak dan od 19. ure naprej v Konsumnem društvu pri Sv. Jakobu.

V slovenski družini slovenski jezik!!

Ogrsko in albansko vprašanje

(Italija in Jugoslavija.)

Pred par dnevi smo objavili v našem listu poročilo praškega diplomata v Parizu izhajajočega angleškega lista »Daily Mail« (last znanega Nortcliffa), v katerem je bilo rečeno, da je ministrski predsednik čehoslovaške republike dr. Beneš izjavil, da bo gotovo vojna, ako se diplomaciji v 14 dnevih ne posreči rešiti vseh vprašanj, ki jih je zadnji Karlov poskus spravil v ospredje evropske politične pozornice. Kakor se vidi, se položaj smatra v Pragi skrajno resno. Ravno tako tudi v Bukarešti in Beogradu. Izjave jugoslovenskega ministra Trifkovića, ki jih je objavil dunajski list »Neue Freie Presse« od 27. oktobra, dokazujejo jasno, da hočejo države malega sporazuma temeljito razčistiti položaj, kajti »mi ne moremo mobilizirati vsakih šest mesecev« (Trifković).

Zadnje vesti pravijo, da se je diplomaciji posrečilo odvrniti vojno. Veselimo se tega dejstva, a bodimo obenem prepričani, da je bil položaj resen in da mobilizacija v državah malega sporazuma ni bila le »za špas«, kakor je pred par dnevi ironično namignil neki tržaški list nacionalistični list, temveč da so te države bile pripravljene tudi zares potegniti meč. Kaj pa je pravzaprav, kar je mali sporazum prislil k temu nastopu? Veliki sporazum ga prav gotovo ni pričakoval in jugoslovenska, čehoslovaška ter romunska mobilizacija so bile za zaveznike mnogo večje presenečenje kot Karlova pustolovščina sama. Velikim zaveznikom je tem težje pri srcu, ker se je Ogrska povodom zadnjih dogodkov »pošteno in popolnoma pravilno obnašala«. Poslaniška konferenca, ki zaseda v Parizu in ki je nekak stalni izvršilni odbor zaveznikov, je v svojih notah v zadnjem času ponovno izrazila Horthyjevo ključno svoje priznanje. Mislija, da je s tem habsburško vprašanje rešeno in da se bo njenemu priznanju in laskanju napram Ogrski pridružil tudi mali sporazum in se s toplimi besedami zahvalil Ogrski za to, da je vrlikodušno preprečila Karlov povratek na ogrski prestol. Mesto tega pa je mali sporazum mobiliziral in ta njegova mobilizacija je bil resen opomin Ogrski in obenem tudi vladam velikega sporazuma. Mobilizacija malega sporazuma je v gotovi meri, ako ne predvsem, bila obrnjena proti velikemu sporazumu.

Da nam bo to jasno, si je treba predložiti ogrsko nevarnost v vsem njenem obsegu. Predvsem na Ogrskem ne gre le za habsburško, temveč sploh za monarhistično nevarnost. V praktičnem pogledu je seveda dosti doseženo že s tem, da se je Karlu onemogočilo povrnitev na ogrski prestol. Ako bi bil Karel zmagovalno vkorakal v Budimpešto in z vsem kraljevskim sijajem zasedel ogrski prestol, bi bila postala Budimpešta skrajno nevarno agitacijsko središče, ki bi v kratkem spravilo v nevarnost notranji mir v vseh nasledstvenih državah. Ustanovila bi se ogromna armada propagandistov, ki bi z vsemi sredstvi skušali med prebivalstvom nekdanjih habsburških dežel zopet zbuditi habsburško dinastično čustvo. Mislimo, da ni treba še posebej dokazovati, da nasledstvene države kaj takega nikakor ne morejo dovoliti.

Toda Karel se lahko internira, ogrska narodna skupščina lahko sklene, da so vsi člani habsburške dinastije izgubili pravico do ogrskega prestola, ukrepanje se lahko vsemogoče ustavne mere proti Habsburžanom — in vse to bi bilo le pesek v oči tistim, ki nečisto ali ne morejo poimeti vse ogrske nevarnosti. S tem, da se odstrani Habsburg, se še nikakor ni odstranil ogrski monarhizem, ki vsebuje skrajno nevarno kal hudih zapletljiv in nevarnosti za srednjo Evropo. Ni nikakaj tajna, da smatrajo ogrski monarhisti vse, kar je podpisala Ogrska po prevratu iz l. 1918, s pravnega stališča za neveljavno. Neveljavna je narodna skupščina, ker je ni sklicali ogrski kralji, kakor predpisuje ustava, in neveljavna je tudi vlada, ker ni bila imenovana od kralja. Logično sledi torej, da so neveljavni tudi vsi zakoni narodne skupščine in vsi podpisi, ki jih je dala Ogrska vlada na mednarodne pogodbe. V danem slučaju bi se ta logika seveda v prvi vrsti izjavljala glede trianonske mirovne pogodbe. Ogrska aristokracija bi jo sicer priznavala, dokler bi jo mednarodni položaj silil, toda čim bi se mednarodne prilike spremenile njej v prilog, bi zatajila svoj podpis in proglasila mirovno pogodbo za neveljavno.

Ta logika je z monarhističnega pravnega stališča pravilna in ogrsko vprašanje se mora torej smatrati za nerešeno. Ali bi končna odstranitev Habsburžanov na stvari kaj spremenila? Mislimo, da ne. Ako skličejo Ogrsko novo ustanovodajno skupščino, ki bi vrgla Habsburžane za vedno s prestola, bi bilo s tem kvečjemu rešeno habsburško vprašanje. Toda do tega revolucionarnega hipa je vladala Horthyjeva vlada v imenu Karla Habsburškega proti volji Karla samega, kakor je pokazal s svojimi ponovnimi poskusi. Teorija ustavne neveljavnosti vladnih dejanj sedanje ogrske oligarhije ohrani vso svojo zanjivost. Prihodnje »revolucionarne« ogrske vlade pa bodo skrivaj stale na stališču, da jih podpis prejšnjih vlad nikakor ne vežejo, ker so bili protustavni. »De jure« bo stara Ogrska v njih glavah živela naprej in čakala bodo le ugodno priliko.

Ogrska nevarnost je torej mnogo širša kot golo habsburško vprašanje. Mali sporazum se je popolnoma zaveda. Zato tudi še ni bil nikakor zadovoljen s tem, da je Horthy zavrnil Karlov poskus. Tudi dejstvo, da je Karel zapustil ogrsko ozemlje, ga še

ne more zadovoljiti. Ogrsko je treba prisiliti, da vrže svojo juristično spekulacijo v koš in da se do pičice pokori trianonski mirovni pogodbi. Beneška konferenca pa je dokazala, da daja veliki sporazum Horthyjevi vladi javno potuho. Italijansko posredovanje med Ogrsko in Avstrijo v vprašanju Burgenlanda je bilo očitno kršenje trianonske mirovne pogodbe s strani velikega sporazuma. Obenem je bil beneški sporazum močna moralna zausnica za mali sporazum. S svojo mobilizacijo je mali sporazum to zausnico krepko povrnil, a vsled tega je bila mobilizacija na čehoslovaškem, v Jugoslaviji in Romunski naperjena tudi proti velikemu sporazumu. Ker se je ta poslednji začel pogajati z državami malega sporazuma o ogrskem vprašanju, je mobilizacija dosegla popolnoma svoj uspeh, ki bo ovenčal tudi s tem, da se bo izvedla brezpogojna razorožitev Ogrske pod nadzorovanjem malega sporazuma. Popolna razorožitev Ogrske pa je edino izdatno jamstvo zato, da bodo juristične spekulacije ogrških oligarhov ostale le po-božne želje njihovega »užaljenega imperalističnega srca«. V praktičnem pogledu pa bi se morala razorožitev spopolniti s spremembo režima. Republika Ogrska, vkateri bi prišlo do politične veljave široke ogrske ljudske množice, bi bila v stanu dati najboljša jamstva za mir, ker bi se s takšno Ogrsko lahko vzpostavili dobri in celo prijateljski odnosi. Zalibog pa se za sedaj ne more še misliti na tako korenito rešitev ogrskega vprašanja.

Nekateri italijanski listi so naglašali že prve dni ogrske krize, da je bila vsa zadeva nekak diplomatski dvoboj med Italijo in Jugoslavijo. S tem so mislili napraviti italijanski diplomaciji uslugo. V resnici pa so ji napravili zelo neroden poklon, ker so jo na ta način indirektno obdolžili, da je ona tista, ki je na čelu madžarofilske politike poslaniške konference. Izrazito italijansko-jugoslovaška zadeva bi bilo le albansko vprašanje, ki je zalibog tudi v zvezi z habsburškim in ogrskim vprašanjem. Pravimo zalibog kot pristasi prijateljskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Kot takšnim pa nam seveda mora poiti vse upanje, čim pomislimo, da predstavljajo imena Koroška, Radgona, Pečuh, ogrsko vprašanje in albansko vprašanje sklenjen sistem italijanske zunanje politike, ki kaže, da misli italijanska diplomacija, da je takšen sporazum nemogoč.

In vendar vprašanje albanskih mej nima za Italijo pravzaprav nobenega pomena, dočim je za Jugoslavijo varna meja z Albanijo naravnost življenska potreba. Jugoslaviji gre namreč za to, da zavaruje Skopje in vardarsko železnico, ki veže Beograd s Solunom, pred novimi albanskimi napadi. Meja iz l. 1913. ne nudi v tem oziru prav nobene varnosti, kajti albanski napad takoj po zaključku balkanske vojne je dokazal, da so v stanu oborožene tolpe vzeti Skopje, preden more jugoslovaška vlada kaj storiti za varnost tega vevlačnega gospodarskega središča. Znani italijanski novinar in dober poznavalec Balkana g. A. Baldacci je priobčil v »Avvenire d'Italia« od 28. oktobra t. l. članek o tem vprašanju, v katerem opozarja italijansko diplomacijo na »jugoslovenski imperializem« glede Albanije in naglašava nevarnosti, ki bi nade nastali. Mi pa pravimo, da more ta »imperializem«, ki gre le za tem, da se preprečijo neredi na Balkanu, biti zopern le tistim v Italiji, ki ne želijo, da bi se Balkan pomiril in ki želijo vojno. Prepričani smo, da bi delali grdo krivico italijanskemu narodu, ko bi trdili, da je to ideal njegove balkanske politike.

Iz vseh omenjenih razlogov se mi odločno pridružujem tistim zalibog le redkim italijanskim listom, ki obojajo dvaličnost sedanje italijanske diplomacije. Popolnoma se strinjamo z njimi, da je čas, da se konča diplomacija lepih besed in da se začne politika odkritostnih dejanj. Sedanja srednjeevropska kriza nudi malemu in velikemu sporazumu nasprotno, a Italiji in Jugoslaviji posebej dokaj ugodno priliko, da korenito rešijo ogrsko in albansko vprašanje in s tem odpravijo nevarnost vojne v bližnji bodočnosti. Seveda ne morejo pri tem izdati nič lepe besede in lepa navodila, ki jih pošilja konsulta italijanskim zastopnikom v inozemstvu, »ako ne bomo resno pobijali nacionalističnega predsodka, češ da med nami in Jugoslavijo ni nikakor mogoče ustanoviti in gojiti odnosov dobrega sosodstva, ki bi bili v interesu obeh držav« (Secolo 26. 10. 1921.)

Odgovorni

Znani italijanski znanstvenik in bivši minister v Giolittijevi vladi Arturo Labriola je priobčil zanimivo razpravo, v kateri ocenjuje knjigo princa Maksa von Baden: »Die moralische Offensive«. Nemški princ in bivši državni kancler skuša dokazati v tej knjigi, da Nemčija ni sama kriva izbruha svetovne vojne. Arturo Labriola skuša v svoji oceni določiti in razrešiti problem odgovornosti. Ker so njegova izjavanja s političnega stališča zanimiva, jih podajamo našim čitateljem v izvečku:

Pobuda princa Maksa von Baden se naslanja na delo, ki so ga že izvršili nekateri angleški publicisti. Ko je izbruhnila vojna in se je zoznalo, da so nekateri člani Asquithove vlade, posebno lord Grey in Haldane brez vednosti svojih tovarišev prevzeli gotove obveznosti napram Franciji za slujat vojne, tedaj se je zbrala skupina angleških pisateljev in politikov, med njimi Morel, Ramsay, Macdonald, Arthur

Ponsonby, Charles Trevelyan, in ustanovila »Zvezo za demokratične kontrole«, ki je zahtevala, da bodi vnanja politika držav javna. Danes izdajajo ti možje znano revijo »Foreign Affairs«, v kateri se med drugim približujejo nazori onih mož, ki pobijajo »zgodovinsko laž« o avstranske odgovornosti Nemčije za vojno. »Ti možje mislijo, da ne bo mogoče izvršiti pravno in gospodarsko obnovo našega kontinenta vse dotle, dokler se ne revidirajo sploh vse pogodbe, podpisane v Parizu. Pred vsem prihaja seveda v poštev versailleska pogodba.

Labriola meni, da je razpravljanje o vojnih krivdah in zahtevanje revizije mirovni pogodbi popolnoma brezuspešno, dokler se ne spremeni duševno ozračje, v katerem živi današnje človeštvo. Ustvariti se morajo šele duševni predpogoji za obnovo Evrope: »Evropa gre že pet ali šest let skozi krizo posurovelosti. Nikjer ni znamenja, da bi ponehala. Zadostuje, da obrnemo pažno na ton naših časnikarskih polemik. Oni čut spoštovanja do osebe, ki se je bil več ali manj ustalil v običajih zadnjega pedesetletja in se je bil prenesel v naše stoletje, je popolnoma izginil. Pravičnost in korektnost, — nočemo govoriti o dobrohotnosti, — se smatra le redkokdaj za dolžnost. Le sem ter tja je ta običaj še v navadi tam, kjer se izplača. Vsa etika je na tem, da se spremeni v ekonomijo, ki je pač znanstvo o tem, kar se izplača. Da bi se moglo v tem naravnem vzdušju mnogo pričakovati od ugotovitve vojnih odgovornosti, je v resnici samo pretirano pričakovanje. Ko bo Nemčija dokazala, da so njene krivde krivde vseh, tedaj bomo prišli še le do izhodišča.

V drugem delu svoje razprave, dokazuje Labriola, da je vkljub vsemu temu Nemčija zgodovinski odgovorna za izbruh svetovne vojne. On trdi, da so mirovne pogodbe izraz gospodarske in politične moči zmagovalcev in da se torej versailleska pogodba mora revidirati še le tedaj, ko se razmerje sil med Anglijo, Francijo in Ameriko prevrže in izgubi ena izmed teh držav svoje nadvladje.

Razmere Istrskih Jugoslovenov

Pod tem naslovom je priobčil Giuseppe Martinich v rimskem listu »Il Paese« svoj razgovor s poslancom drjem Ul. Stangerjem. Slično poročilo o razgovoru s Stangerjem je isti pisec priobčil že v milanskem listu »Avanti«. Poročilo lista »Avanti« smo mi posneli. Ker pa je poročilo v listu »Il Paese« obširnejše in podrobnejše, podajamo tudi ta izvajanja čitateljem našega lista.

Na vprašanje, kako se počutijo istrski Jugosloveni v novem državnem pripadništvu, je odgovoril poslanec:

Srečen bi bil, ako bi mogel izjaviti, da so Jugosloveni v Istri zadovoljni s sedanjim političnim položajem. Ali vsled vladne politike nasproti njim so britko razočarani. Lepim obljubam sledijo vedno dejstva, ki govorijo drugače in bolj prepričevalno. Dejstva dokazujejo jasno, da si jemlje vlada v vzgled italijansko liberalno stranko, s katero smo mi v boju od našega narodnega prebujenja dalje. Zdi se, da se vlada istoveti s to stranko. In če se je tedaj istrska italijanska »narodna stranka« držala z geslom »osar tutto!« (rabite vsako sredstvo!), lahko misli na uresničenje tega programa — sedaj, ko ni treba toliko poguma za njegovo izvršitev. V višjih krogih izjavljajo izrecno in neprikrito, da je v interesu Italije, da se Slovani Istre politično oslabiljo, ko so postali manjšina; v nižjih krogih pa dopolnjujejo vladni program samovoljno in z nasiljem ter ga izvršujejo z vso vnetost.

Večkrat se je govorilo o »svobodi« in o »pravničnosti ter dobrohotnem postopanju«, da ne bomo nikdar obžalovali, da nismo politično združeni s svojimi plemenskimi brati; govorilo se je o obzirnosti do našega rodu, do avtonomije, da udržen in kulturni ustanov: obljubljala se je zopetna otvoritev naših ljudskih in srednjih šol ter ustanovitev novih. Vse to so preklicala dejstva: nič, kar je našega, se ne spoštuje; nacionalizem, ki hoče monopolizirati Italijo, vzpirja pravcato gonjo proti nam. Pri tem ga vlada podpira in nacionalizem ne pozna v boju nobenih obzirnov.

Nasilstva, požigi, razdejavanja so na dnevnem redu. »Popolo di Trieste«, organ julijskih fašistov, naznanja brez oklevanja svoje namene. Tu pri nas se pre-povedujejo celo družinske zabave, vpe-pile so se najlepše istrske ljudske knjiž-nice. Čitalnici v Lovreču in Močenicah so požgali, istotako eno hišo v Ičićih; ne-ko žensko v Poljanah so smrtno ranili; mečejo bombe, streljajo in ne prizanašajo niti cerkvam. Ne govorim o resnih do-godkih v Pazinu, Albari (?), Krnici in Trstu. Izjaviti moram, da so prvi čini vandalizma vzbudili v nas žalostno pre-senečenje, ker smo imeli jako vzvi-šeno mnenje o nobrazbi in duši italijan-skega naroda. Ko je mimol prvo pre-senečenje, se je začela duša ljudstva upi-rati, a znala je tudi zakrivati čustva je-ze in gnusa. Sedaj se nabaja duša ljudstva v razdraženju, ki le okreplja voljo do od-pora in vzpodbuja k borbi za rešitev lastne posebnosti. Prepričan sem, da nas bo-do zastopniki italijanskega naroda po-slušali in da nas kakšne skupine vzamejo v obrambo, kajti naša bramba je pravična.

Program Slovanov v parlamentu.

Naš program — je nadaljeval posl. Stanger — je bil objavljen v izjavah v po-četnih zasedanjih. Začrtan je v splošnih načelnih potezih. V narodnem oziru iz-vira iz našega posebnega stališča v državi.

a v gospodarstveno-socialnem oziru se na-slanja na težnje pretežne večine kmetskega in delavskega življa. Naše delo bo: pospeševanje posvetnih in go-spodarstvenih koristi; sodelovanje, če-tudi le skromno, za doseganje idealov človečanstva, socialne pravičnosti in na-predka.

Preveč se tudi zavedamo neenakosti moči, da bi svojeglavno vztrajali na brez-plodnem stališču pasivnega odpora. Do-zdeva se nam celo možno, da bi aktivno sodelovali pri parlamentarnem delu in da bi s treznim, nepristranskim razsod-kom proučili vsako vprašanje, pri-pravljeni, podpirati vsako dobro inia-tivo, naj že prihaja od katerekoli strani, torej tudi od strani vlad, ki imajo dober program. Naše gibanje se celo, da bomo prej ali slej imeli povod, glasovati za za-upnico vladi, ko se le-ta sestavi iz strank, ki nam stoji bliže, in zlasti ko se bo »O-srednji urad za nove pokrajine« upravljal objektivno in v narodnem pogledu ne-pristransko, ne pa v duhu strankarstva in z avstrijsko in predvojno duševnostjo.

Naše ljudstvo je proletarski narod, vzgojen za red, za delo, za spoštovanje zakonov in občuduje vse, kar je dobrega in lepega pri drugih. Toda tudi ljubav do lastnega jezika in do vsega, kar ustvarja in dviga narodno zavest, je v nas po-sebno silna.

Kakšne namene ima vlada z nami, se jasno izraža v zapiranjih naših srednjih in ljudskih šol ter v sistematičnem odstran-jevanju naših uradnikov iz uradov.

To delo vršijo vsi uradni organi po že naprej določenem programu, ki mu je smot-er, da se napravi prostor za čim večje število Italijanov.

Nikdar se ne bo posrečilo vladi, da bi z nasiljem oslabilo našo narodno zavest; nasprotno: nasilje bo to zavest le kre-pilo. Kar se nam prizadeva hudega, to je le na škodo državi sami, in sicer radi-tega, ker silno razburja duhove in zmanj-šuje pri večini ljudi razpoloženje za mi-roljubno sožitje ter neti in goji sovraštvo med plemenom. Te naravne posledice vsakega tlačanja bi morali razumevati in upoštevati vsi ter opustiti brezmiselnost in smešno obožbo, naperjeno proti učitel-jem in duhovnom, češ da le-ti tirajo protitalijansko propagando. Tako pro-pagando tirajo oni, ki ne računajo z mi-šljenjem in narodnimi čustvi Jugoslovenov v Italiji, ker ne poznajo njihovih tradicij in njihove duše.

Ob tej priliki vas opozarjam, da nas vi Italijani malo poznate in da je ravno to ne-poznanje krivo mnogih pogrškov.

Preganjanje jugoslovenske inteligence je preganlo do 2000 istrskih Slovanov čez dr-žavno mejo: to se je zgodilo po volji vla-de, fašistov ali italijanskih nacionalistov. Teh 2000 Jugoslovenov je bolj nevarnih onstran meje, nego bi bili, če bi bili os-tali v Italiji. In končno: inteligenca bi bila prej pripravljena za sporazum ali celo za asimilacijo, nego pa kmetje. Italija-nom se je posrečila asimilacija trgov, ne pa dežele. »Istrska stranka« si je pridobi-vala na deželi volilce le z denarjem, ni se ji pa posrečilo nikdar, da bi si pridobila dušo teh ljudi.

Deželnozbornske volitve — nadaljuje posl. Stanger — se ne razpišejo, ker ita-lijanski »Blocco« zahteva dobo absolutiz-ma za drakonitno sistemiziranje politične-ga položaja: to se pravi: da okrepi svoj položaj. Nič torej občinskih zborov, pač pa deželni odbor, ki bi ga imenovala vlada.

Zdi se, da se bodo občinske volitve vršile po novi porazdelbi volilnih okrajev, ki si imenuje nova grupacija iz posebnih političnih ozirov. Ta nova porazdelitev je najhujši atentat na našo narodno posest. To se godi, čeprav nam je bilo obljubljeno s slovesnim zagotovilom, da se bo naša narodna posest vedno spoštovala. Ta po-razdelitev bo imela za nekatere občine prav slabe posledice.

Pred kratkim nam je g. Salata priobčil vsebino dekretov, ki se nanašajo na pre-osnovo administracije naše pokrajine, a to tedaj, ko je bila že priobčena po vseh ča-sopisih. Ni nam je naznanil, da bi izvedel naše mnenje, ampak da nas postavi pred dovršeno dejstvo.

Mislil, da mu je bil glavni namen ta, da nas s sladkim obrazom pripravi na grenak požirek. S sladkim laskanjem je hotel iz-vabiti iz nas odobritev določenih reform.

Moje mnenje je, da je preuredba avtono-mije, kakor jo je sklenil ministrski svet, le zasmehovanje avtonomije in vsakega de-mokratskega načela. Reforma, ki si jo je omislil g. Salata, ni nič drugega, nego je-dro Bachovega sistema in njegovih teorij, ker ne uvaja izvoljenih občinskih zastop-rov, pač pa po vladi imenovane odbore. Zastopnikov nima voliti ljudstvo — ime-nuje jih vlada. Torej: pravcata avstrijska »Rathskammer« iz predkonstitucionalne dobe. Jugoslovenom ni zagotovljenih niti par članov v sorazmerju s številom nara-da, ampak vlada bi imenovala tistega, ki bi ni najbolj ugajal. Tak »svet« bi gotovo ne odgovarjal političnim in ekonomskim potrebam prebivalstva in vse demokratič-ne stranke, v prvi vrsti socialisti in repu-blikanci, bi odklonili tako reakcionaren korak. Za novo razdelitev istrskih občin se vračajo gospodje k staremu načrtu na-cionalne istrske stranke, ki namerava raznaroditi slovaško deželo Istre s po-moščjo laških mest. Ta stari načrt je pone-sreč, ker se je računalo na večji uspeh raznarodovanja, nego se je mogel doseči v resnici: Sedaj se ponavlja ta poskus; upo-rablja se novo merilo in ta namen in se hoče zmanjšati obseg okrožja, ki ga ima asimilirati dotično središče: priklaplja se tem laškim jedrom le toliko ozemlja, ko-li-kor po njih mnenju smejo požreti, ne da bi si s tem pokvarila prebave. Na kratko: avstransko početje, ki žrtvuje deželo, da

pomaga istrskim mestecem. Ta načrt je očitno naperjen tudi proti gospodarstvenim koristim jugoslovenskega ljudstva, ko sta-va v nevarnost gmotni obstoj slovaških občin in jih silno obremenjuje.

Na ta način postane ta načrt razdelje-vanja občin nele protidemokratsčen, am-pak tudi protiekonomičen. Na primer: ob-čina Rabac je prav srečna, ker je brez znatnih bremen in ker njeni občinarji niso plačevali doslej nikakih občinskih doklad-ov; občinu nameravajo po večjem delu pri-klopiti občini Labinj. Tako bodo rabaki občinarji, ki so mali posestniki, mali trgo-vci ali kakorsibodi gospodarstveno samo-stojni, nenadoma obdavčeni z ogromnimi davkami, ker je občina, kateri se priklju-čijo, — pasivna. Ali tako hoče gospod Sa-lata in tako se bo zgodilo stotini davčnih občin v Istri, v katerih se govori naš jezik.

Proti takim poskusom raznarodovanja s strani sedanje vlade postavljamo svoje ne-umorno in trajno delo v obrambo svojih pravic in za ohranitev naše narodne po-sesti. Naše politično delovanje se nam sil-no ovira s strani vlade in z nasiljem fa-sistov, tako da ne obstaja več med nami politična organizacija, ki bi se razpredla v vsako vasico. V minulih časih smo bili na kulturnem in gospodarstvenem polju sko-raj popolnoma organizirani; ali čeprav nam manjka sedaj prava in popolna orga-nizacija, se naše ljudstvo vendar zaveda svoje dolžnosti in ve, kakšno je njegovo stališče. Za propagando skrbijo naši na-sprotniki, ki nas pobijajo na napačen na-čin. Naša glasila so trije časopisi: »E-di-nost« v Trstu, »Pučki Prijatelji« in »Go-riska Straža« v Istri in na Goriskem. Ti trije listi so po deželi jako razširjeni. Ra-zen teh treh imamo še nekatere druga gla-sila, ki se bavijo s književnostjo, znanostjo in gospodarstvom. Mi poznamo svoj položaj prav dobro ter zahtevamo le: enake pra-vice in enake dolžnosti. Z ostalimi našim narodom onkraj meje smo zvezani po krvi, po jeziku, po čustvih, po prosveti, po zgodovini. Z jugoslovensko vlado pa nismo v prav nikakih stikih, kakor jih nimamo niti z italijansko, ki jih, kakor se dozdeva, tudi ne išče z nami. Zato nam bosta laško ljudstvo in ves proletarijat, ko izve za naše trpljenje in našo bol, radovoljno pomagati.

Dnevne vesti

Odličnost jugoslovenskih oblastev. V snočnji »Seri« citamo sledečo vest iz Jugoslavije: »V Vis je prišel te dni bivši karabiner Cesare Frozza, ki je vršil tam službo ob času naše (italijanske Ur.) zasedbe. Cim je bilo znano, da je prišel, se je množica malopridnecev podala k njegovemu stanovanju, in bogve kakka ne-sreča bi se bila zgodila, da bi ne bila takoj pri-hitela policija in okoliha hišo. Ker pa je hrup postal vedno večji in ker se množica ni ho-tela raziti, je posredoval oddelke vojaštva, ki je izstrelil nekoliko salv, nakar se je zopet po-vrnil red.« Tako »Sera«. Mi pozdravljamo z velikim zadovoljenjem odličnost jugoslovenskih oblastev in strogost, s katero so »množico malopridnecev« prisilila k spoštovanju najele-mentarnejšega zakona, s katerim je povsod po kulturnih državah zavarovana človekova ose-ba. »Sera« pa zasluži vso pohvalo, da je to vest priobčila. Priporočamo ji, naj le dobro za-sleduje take incidente in naj jih pridno objavl-ja. Našim oblastvom, posebno pa ugledni kv-sturi pa tudi lepo priporočamo, naj snočnji »Sero« pazljivo prečita. Tudi če bi bil ves do-godek le pravilica, ima njegova morala kljub temu neprecenljivo vrednost.

Zborovanje republikancev v Trevisu. Danes se vrši v Trevisu sestanek italijanske repu-blikanske stranke. Na zborovanje so odpotale svoje zastopnike strankarske organizacije iz Goriskega, Trsta, Istre, Zadra in Benečije. Zastopniki iz Furlanije in Građeža so se zbrali v Gorici in se od tam odpeljali v Trst, kjer se je vršilo večeraj predpovedovanje z ostalimi delegati iz naših pokrajin. Zborovanje v Tre-visu je prvi pregled republikanskih sil po volitvah.

268 milijonov za ublaženje brezposelnosti. »Agencia Italia« javlja, da je vlada določila 268 milijonov za ublaženje brezposelnosti. Ta svota se bo porabila za razna javna dela: ce-ste, mostove, za zboljšanje zemlje potom vod-nih naprav, za priprave in spopolnjenje luk, za osvetljenje istih, vodovode itn. Med drugim nahajamo v opisku tudi 33 milijonov za vodne naprave v »beneških pokrajinah in na Manto-vanskem«.

Za informacije glede obč. volitev naj se šentjakobčani zgledajo v gostilni DKD Campo S. Giacomo 5, in sicer od 10. jutraj dalje celi dan.

Izpitni o usposobljenosti za pouk na hrva-ških ljudskih šolah. Predsednik izpraševalne komisije za izpite o usposobljenosti za pouk na ljudskih šolah s hrvaškim učnim jezikom g. dr. Edvard Ciubelli objavlja, da se bodo vršili ti izpiti v drugi polovici novembra t. l. v Opuzi (dan se bo natančno določil pozneje). Zato poziva kandidate, naj predložijo svoje prošnje, opremljene s potrebnimi listinami pravčasno odnošnim okrajnim šolskim svet-ov.

Iz Lonjerja. Le redkokdaj se sliši kak glas iz naše vasi, človek bi mislil, da je ta nekaj tako zavedni Lonjer zaspan spanje pravičnega in v lonjersko dolino se je spustila siva megla, ki obdaja vse lonjerske prebivalce s svojo hladno tesnobo. Toda ni tako. Megla, ki je po končani vojni v resnici ovila našo vas in žalj-plašč, se je kmalu jela redčiti in zgubljati. Za-svetilo je zopet solnce in njegovi svitli žarki so zopet razpeli otprla srca, jelo se je vzbujati novo življenje. Zbudila se je vas iz omo-tice. Če je človek prišel sedaj v vas, ni je več spoznal. Sloge, one bratske sloge, ki je prej družila vse Lonjerce in jih vodila skoro sko-koma naprej, ni je bilo več. Uničila jo je voj-na, uničila zavist in modere ideje. Iz nekdan-je enotnega ljubečega se tabora sta nastala dva, ljuto se boreča, vzplamtele so strankarske strasti. Toda človeški razum je razsodnejši od pohlepne zavisti in mržnje. Mir se je jel pola-goma vračati v vas. Čemu prepri med brati, čemu mržnja med tlačani, čemu boj med sužnji?

Bratstvo, ljubezen med tlačani gotova zmaga nad tirani!

Tega se moramo držati. Se malo mržnje in nespornost je treba z mirno in prijateljsko besedo odstraniti in naša vas bo lahko z od-kritim čelom gledala v svet, kar bo v slogi pripravljena na vse neprimke.

Preteklo nedeljo je imele naše pevsko družbo "Zastava", ki je junjsko preneslo vse dogodke zadnjih let, veselico. Obisk je bil sijajen na današnje razmere. Prijatelji društva iz vseh sosednjih krajev so se posetili. Veselica je uspela v splošnem dobro. Priznanje gre igralcem in igralkam obeh igr, najneje odobravanja je žela igra "Tri sestre". Deklamacija je uspela dobro, ravnotako petje, ako izvajamo prvo točko, kjer je bil opaziti precejšen nedostatek v disciplini. K dobremu uspehu je mnogo pripomogla tudi godba iz Boršta s sviranjem naših narodnih komadov. Pričakujemo, da nam društvo v kratkem času poda še kaj sličnega. Le vztrajno naprej vrli "zastavaši" in naš Lonjer bo ponosen na vas.

Prijateljska odobrava: Mihael Cok-Stršinar, ker je bil krivic in se je sam obsodil, L. 10. Andrej Kijder, ker je bil po nedolžnem kriv, L. 10; Vanek Petaros-Boršt, ker se ni hotel pričakati L. 10; Bernard Cok, ker je slabo pričal, L. 5. — Skupaj 35 lir pevskemu društvu "Zastava" Lonjer.

Pri veselici pevskega društva "Zastava" iz Lonjerja so darovali omenjenemu društvu: Ferluga Anton L. 10, Cok Matevž L. 10, Pečar Fran L. 5, Gombač Rudolf L. 5. Pertot Milan L. 3. Skupaj L. 33.

Srčna hvala vsem darovalcem. Poroka. Te dni se je poročil uradnik Kmetijske vrtnarske gospodarske zadruge v Klanecu gospod Ivan Pečar z gospodico Albino Grahlijevo. Mlademu paru iskreno čestitamo.

Zahvala. S čustvom iskrene hvalečnosti se obrača odbor "Čitalnice pri sv. Jakobu" do vseh, ki so pripomogli, da je proslava spomina pokojnega Vinka Engelmana uspela tako krasno.

Najiskrenejše se zahvaljuje vsem govornikom, ki so v daljših in krajših govorih orisali življenje in delovanje našega pokojnega predsednika. Ravnotako se zahvaljuje Učiteljskemu pevskemu zboru in pevskemu društvu "Adrija" iz Barkovlje za takojšen odziv našemu povabilu, nadalje vsem korporacijam posameznih društev. Iskrena hvala vsem, ki so z denarnimi prispevki radevolje priskočili na pomoč za kritje stroškov spomenika in slavlja. Se posebno se zahvaljuje šentjakobskemu "Sokolu" za kamenito vazo, zlaten "Odvada" za krasen bronasti venec, političnemu društvu "Edinost" in zavednim šentjakobskim gospodjem za venca, in sploh vsem onim, ki so na pokopališču popoldne okrasili grob s cvetjem. Z upanjem, da bo ostal ta dan vsem v blagem spominu, se še enkrat vsem skupaj najiskrenejše zahvaljuje:

odbor šentjakobske "Čitalnice".

Jutri v ponedeljek, 7. t. m. točno ob 9. uri zvečer se vrši redna odborova seja šentjakobske "Čitalnice". Prosimo za točno in polnoštevilno udeležbo.

"Goriška matice". Danes od 11—12 se sprejemajo naročila, oziroma naročnina (5.—L.) za knjige "Goriške matice" (1. il. Kalendar za leto 1922. — Dr. Remec: "Naši ljudje". — 3. Dr. Lovrenčič: "Gorske pravljice"). Poverjenstvo "Goriške matice" v Trstu je v ulici S. Francesca d'Assisi 20.

Opozarjamo vse ude svetovanskega "Nar. doma", da je danes ob 3. uri sestanek. Najniže ne manjka. Načelnik.

Prosek. Tukajšnji klub dramatič. diletantov vzporedi danes ob 4. uri v dvorani Gosp. društva na Kontovelju ljudsko dramo "Lovski tat".

K obilni udeležbi vjudno vabi. Odbor. Koncertni in recitacijski večer v Skodnju se bo vršil danes ob 5. uri popoldne v dvorani "Gospodarskega društva". Sodelujejo: Avrelia Sanci, koncertna pevka; Srečko Kumar, pianist, Albert Širok, recitator in začetni zbor "Zveze učiteljskih društev".

Vse glasbene točke so iz naše novejšje glasbene literature in so za Trst popolnoma nove. Recitirajo se najbolje izmed novejšjih Zupančičevih pesmi. To bo večer naše moderne umetnosti.

Obenem opozarjamo občinstvo na zelo ugodno tramvajsko zvezo (na dveh progah) kakor tudi avtomobilsko zvezo, ki vozi do polnoči.

Iz Šklednja do Sv. Jakoba štane avto 1 L, do Trsta pa 2 L.

Iz tržaškega življenja

Dva znanca. Vincencij Scherillo, stanujoč v ulici Molino a vapore št. 3, i Anton Della Rosa sta bila svoj čas prav dobro znanca. Della Rosa, misleč da je njegov znanec pošten od nog do glave, mu je pred par dnevi zaupal, da ima kupljenih in plačanih pri gostilničarju Marcovichu, čigar gostilna se nahaja v ulici dei Gelsi št. 20, 16 l. maršale, 16 l. vermuta in eno kolo, vse skupaj neznatne vrednosti. Scherillo je izrazil to, kar mu je prijatelj zaupal: drugo jutro — dokler je še čas — je vstopil v rečeno gostilno in ponižno javil lastniku, da ga je poslal sem Della Rosa in naj njemu izroči 16 l. maršale, 16 l. vermuta in eno kolo. Gostilničar v dobri veri, da je res, kar govori odposlanec, mu je izročil opojno pijačo in kolo.

Ko je doznal Della Rosa drugo jutro o tej zadevi, je poiskal pregrešenega prijatelja in ga dal aretirati.

Gad je pičil pred včerajšnjim popoldne 47 letno Milo Daneuovo iz Kontovele št. 32. Daneuova, ki je bila vpčena v desno roko, je bila sprejeta v nevarnem stanju v tukajšnji mestni bolnišnici.

Roparski napad v ulici Sv. Mihaela. Želez-

ničar Benjamin Melone, stanujoč v ulici Transversale del Bosco št. 4, se je vračal pomoči okoli 2. ure iz službe proti domu. Med potjo, in sicer na strmi, samotni, slaborazsvetljeni ulici Sv. Mihaela, kjer je bilo že več oseb opranih, sta ga napadla dva tolovača s samokrevi v roki, mu zaukazala, naj dvigne roke, ga preiskala in mu odnesla listino z 300 lirami ter razni važni listinami.

Tovarna električnih žarnic v ognju. — 200 tisoč lir škode. Nevare požar je izbruhnil preteklo noč v tovarni električnih žarnic bivšega lastnika Rudolfa Dussicha na vogalu ulice XX Settembre št. 62 in vogalu ulice Galileo Galilei. Škoda, katero je povzročil požar, znaša 200.000 lir. Povročena škoda je krita z zavarovalnino.

Delo v tovarni žarnic, kjer je uslužbenih nad sto delavcev, bo počivalo nekaj tednov, dokler se ne spravi tovarna v red.

Vesti z Goriškega

POMOŽNI ZAVOD ZA VOJNE OSKODOVANCA V GORICI.

Z odlokom okrajne sodnije v Gorici se je ustanovil glasilom kr. dekreta z dne 17. aprila 1921 "Pomožni zavod za vojne oskodovalce v Gorici".

Omenjeni kr. dekret, kateri določa način poslovanja pred komisijami prve stopnje in višje s sedežem v Benetkah, določa obenem navodila za ustanovitev in poslovanje pomožnih zavodov v novih pokrajinah.

Dosedaj se ni poskrbelo za ustanovitev takega zavoda v Gorici, tako, da se bodo oskodovalci, kateri se vsled natancnih zakonitih določb ne morejo dati zastopati pred komisijami od drugih neke samo od članov pomožnega zavoda, morali dati zastopati s posebnimi pooblastili ali pa priti osebno pred komisije.

Od toliko uradov in agentov, ki se bavijo s prošnjami vojnih oskodovalcev se nihče ni pobrigal za ustanovitev pomožnega zavoda, kakor to veli zakon. Saj gre za koristi manj premožnih stanov, ki se ne spoznajo v zamolčanem poslovanju izplačevanja vojnih oskodovalcev.

Pomožni zavod stoji po zakonu pod nadzorstvom okrajne sodnije v Gorici, ki ga je ustanovila, in pa pod nadzorstvom ministrstva za nove pokrajine. Prispevek, ki pristaja pomožnemu zavodu za dano pomoč v prid vojnim oskodovalcem, ne sme presegati zneska, ki ga določa goriški omenjeni dekret in sicer: 50, kadar oskodovalca ne dosega 10.000 lir, 100, kadar oskodovalca ne dosega 25.000 lir, 120, kadar oskodovalca ne dosega 100.000 in 150, kadar oskodovalca presega to zadnjo svoto. Dolžnost pomožnega zavoda je, da zastopa oskodovalca do popolnega izplačila njegove oskodovalne. Prispevek gre na račun oskodovalca, toda ga ne izplača on, marveč ona oblast, ki izplača oskodovalno. Oskodovalce je dolžan plačati samo lir 5.— za vsako prošnjo.

Pomožni zavod je otvoril svoj urad s 1. novembrom t. l. v Gorici, ulica Carducci (prej Gospodarska ulica) št. 6, dvorišče.

Ob odprtem grobu. Preteklo nedeljo se je vršil v Skopem pogreb pok. ge. Franje vd. Živec, ljubljene matere vrle učiteljice istega imena. Ze pred določeno uro so se zbirali pred hišo žalosti bližnji in dalni sorodniki, prijatelji in znanci.

Kako je bila pokojnica znana in spoštovana in kako je na splošno priljubljena gde. Fani, je pričal lep pogreb, katerega je vodil domači č. g. duhovnik ob asist. č. gg. dr. Požarja in č. svetnika H. Sonca. Prvi so stopali šolski otroci v spremstvu domačega gosp. učitelja. Za krsto je šla žalujoča, sicer portra za popolnoma vdana volji Najvišjega, na desno ji najbližja njena prijateljica, ob levi pa najbližja tovarišica.

Pogreba se je udeležilo vse bližnje učitelstvo, kakor tudi ostala inteligenca. Sledila je dolga vrsta domačega ljudstva, tako, da je bila gotovo zastopana sleherna hiša bližnjega okoliša.

Draga Fani, Tvoji mami bodi lahka zemlja, Tebe pa naj tolaži zavest, da mnogi sočustvujemo s Teboj!

Javna kolesarska dirka, katero je priredilo kolesarsko društvo "Vrtojba" je nad vse pričakovane sijajno izpadla. 80 km dolgo progo je prvi prevozil: Franc Širok, G. S. O. v 2'29 minut, drugi Gorazd Hvala, "Balkan", 2'39 minut 7 sek. tretji Janko Šibenik, S. K. P. stopnja v 2'39 minut 10 sek. četrti Tomiž Josip G. S. O. 2'42 minut, peti Vid Primas, Audax 2'43 minut 16 sek., šest, Gorkič Emil K. d. Vrtojba 2'49 minut, sedmi Franc Kralj K. d. Vrtojba 2'58 minut. V maksimalnem času so došli sledeči: Nanut Alojzij, Mozetič Josip in Mačič Josip. Zanimanje je bilo skozi celo progo še precej živo. Občinstvo je dirkače na celi progi burno pozdravljalo in nestrpno pričakovalo. Čast in hvala našim vrlim Vipavcem.

Društvo se zahvaljuje vsem darovalcem in sotrudnikom, kateri so pripomogli, da je dirka sijajno uspela. Odbor.

Vesti z Notranjskega

Očlet s streljanjem. Tred par dnevi se je poročila Pavlina Primse, vdova iz Zarečju pri Trnovem z Franc Koromem iz Zagorja na Krasi. Ker to ni bilo vseč pratu ranjakega moža, je dvakrat ustrelil na nevesto in ženina. Zadel ni nikogar. Lahko bi bila krvava očet. Napadca so zaprli.

grdo obleko, ki jo čifati po semnjih prodaja-

jajo. Najraje se je družil z vaško gospodo(?) in bil je najprej, kadar mu je kak vlastelinski kasnar ali vaški notar ali kak "spurgar" iz mesta stopil pod streho in pil z njim kozarec vina. Njega so torej lahko pregovorili, da da svojega sina v žolo. Saj je vendar laskalo njegovi domisljivosti, da mu sin postane "gospod" in da se bo rešil "vaške sramote". Za solanje je trošil mnogo denarja. Zame je bilo lažje. Mene so vzeli patri k sebi. Ali pri njem je bilo to nemogoče. Slednjič — znano je bilo, da mu je oče bogat človek. Ni megal torej dobiti podpore.

Bilo je tu vedno dovolj revnejših od njega — radi navala ubogih otrok v žolo. Tako je moral stari Milinovič sam plačevati vse stroške za učenje. A tudi najmočnejšemu kmetu se morajo slednjič posušiti viri. Kje more tak človek redno vsaki mesec pošiljati stalno svoto gotovine — pa naj bi bila še tako skromna? Stari Milinovič se je začel zadolževati, samo da izšla sina, vse v nadi, da mu bo sin danes ali jutri lahko poplačal dolgeve. Ali moj Milinovič ni bil dovolj naukov, ko mu je oče z vsem svojim premoženjem prišel na boben.

Sel se je učil pravo. Učil se je vedno marljivo in vse svoje izpite je sijajno pravil. Vrhovci vseh bedi. Večkrat sem od svojega dela v semenišču nekaj odrgal in dal njemu. Ali — trpel je

Darovi za nesrečne žrtve v Istri

Barkovlje 10, nab. pola št. 432 g. Ant. Guštin 170, na svatbi Gruden-Klanček v Nabrežini 156, družina Bizjak — Trst 20, nabrala g. Josipina Simčič pri krstu Nadice Cukjati pri Gređču v Medani 50, Krug mladih pipčarja iz Zagreba pozdravlja sve pipčarje Juljske Benedije i moli kako bi došlo u zvezu sa njima. Prigodom svog prvog sestanka sakupio 3 lire i 45 din. To su globe, koje su bile plaćene: bilo što je Amerikan pošao na rajžo, što se tvrdi da Micika ima zdrava pluća, što je rudentov zgubio večeru, što je cika ostao prevaran, a ča to bez novaca, Djanlo pak u znak da Dalmacija zajedno diše s Istom. — Vesela družba nabrala pri Košuti v Rojanu priznava joč Odeku za pomoč Istri, da ima zelo energičnega uradnika 25 lir, donositelj "poklonov" 2, prejemnik "poklonov" 5 zahvaljujoč se ter priporočajoč se za še mnogo takih "poklonov" ki prinašajo kaj za oskodovalce. Zadnji izkaz: 148.030/05 L in 5735.50 din. Skupaj 148.471/05 L in 5780/50 din.

Gospodarstvo

Semenj na Proseku. 11. novembra t. l. na dan sv. Martina, bo na Proseku pri Trstu navađen semenj (trg). Prodajalci so vabljani, da se udeležijo tega semnja v obilnem številu. Posebno so vabljani prodajalci volnenih nogavic, spodnjih hlač, maj, itd. iz naših tolmarskih hribov.

Tihotapstvo v valutami v Jugoslaviji. Jugoslovenska vlada je sklenila podvzeti proti tihotapstvu z valutami stroge mere, dalje pristižati pri švicarski vladi proti spekulacijam v Curihu, ki škodujejo jugoslovenski valuti, ter groziti, da se bo, ako bi ostal protest brez uspeha, uknilo na jugoslovenskih borzih kotiranje švicarskega franka.

Ruska trgovinska mornarica šteje sedaj — po uradni objavi sovjetske vlade — 1056 parobrodov in 775 jadrnic. Od teh so mnoge še v popravilu.

Albina Grahli

Ivan Pečar

poročena

Klanec, 5. novembra 1921.

897

Marčela Pertot

Vojeslav Ipavec

poročena

Prosek, 6. novembra 1921.

895

MALI OGLASI

ZA ŽIVINO: krepljeni fluid za člene, redilni prašek, čistilni prašek, prah proti kašlju za konje, prah za krave (poboljšanje mleka). 53

SREBRNE KRONE plačujem po L 2/20 komad. Pertot, via S. Francesco 15, II. 50

STISKALNICA za oljke, moderen sistem, prodam z vsem pomožnim orodjem. Godina, Škedenj, 67. 2058

ČEBELARJI Radi selitve prodam 18 panjev plemenjakov (Zniderševce zistem) in trčalnic z vso drugo čebelarstvo opremo vred, vse v najboljšem stanju. Cena jako ugodna. Stefan Renčelj, Sežana 24. 2052

PRODAM 40 m² Eterniti z vsemi pritiskalnimi ter decimtalno tehnično, ki nosi 500 kg. Radi selitve ugodne cene. Stefan Renčelj, Sežana, št. 24. 2053

KROJASKI vajenec se sprejme takoj v Postojni št. 86. 2054

PRODA se izučeni lovski pes, pravi "brak", Ponudbe pod "Brak" Nemškiur, Grahovo ob Bači. 2055

V BOLJUNCU se prodajo 3, popolnoma na novo obdelani vinogradi. Pojasnila se dobijo v Dolenjavi št. 22, pošta Senožeče. 2056

MALI PRASKE se prodajo na Vrdeh, Scoglio 315, Salata. 2047

KUPIM hišico z malim zemljiščem. Pismen ponudbe z navedbo cene na Anton Zbokeč, Čevljari, Trst, Via Pasquale Revoltella 9. 2048

HARMONIKE Pionerjev sistem, dve vrsti, 12 basov, pripravne za velike plesne dvorane, prodam. Čevljari, Via Pasquale Revoltella 9. 2049

DEKLE, 33 let staro, želi službe kot hišna v zabavni slovenski hiši. Gre tudi v plešniško kot novinka. Naslov pustiti pri upravnistvu. 2051

PRODAM HIŠO s petimi sobami, dvema kuhinjama in malim vrtom, v Kamniku na Gorenskem, 3 minute oddaljeno od postaje. Cena L. 15.000. Janko Grampovčan, Gospe darska zveza, Ljubljana. 2046

siromak mnogo. Ko je dovrnil pravo, je vstopil

takoj v službo. Pisal mi je, da mu je postala zopetna beda in pomankanje. Naravno, kaj hočete? Nekoliko mesecev pozneje mi je javil, da se je oženil z dobro in lepo deklico, v katero se je zaljubil, ko je bil dijak. Od tedaj se mnoge let nisva videla. Ko so me pred dvema letoma poslali sem za kaplana, sem ga našel takaj kot sodnega pristava. Že takrat se mi je zdel nekako izmučen, vendar je bil zadovoljen, dašavno mi je vsakokrat pritrjeval, ko sem tožil radi tega, da me je osoda spravila iz vasi.

Slednjič — zadovoljen je bil le v obitelji. A služba mu je prizadevala same grenkosti. Ni bogve kako dolgo služil, a bogve kje je že povzročil izmučenost, so ga že takrat! — Družila sva se mnogo. Kako naj bi tudi bilo drugače? No — so da — zanj te ni bila ravno največja sreča. Mene politična oblast ni ravno preveč lopo gledala. Jaz sem bil po svojem prepričanju za zedinjeno Hrvatsko ter sem narodu ob vsaki priliki tolažil korist narodnega edinstva. Bilo so tudi volitve. Jaz sem tudi tisti krat v družbi z nekaterimi prijatelji živo sodeloval pri volitvah. Predstojnik je skoraj počil od jaza. Ukazovalo se je tudi sodnim uradnikom. Ni torej nič čudnega, da so službeniki ljudje zamerili Milinoviču, da se obteval z mano.

ZEMLJIŠČE v Codazu pod Kontoveljem, v bližini morja, na prodaj. Naslov pove upravnistvo "Edinosti". 2050

IZREDNA PRILIKA. Proda se orkestron s 16 komadi, pripraven za gostilno ali plesno dvorano. Campo Belvedere št. 1. 2057

MEŠIRANA soba se odda prijateljem. Via Massimo d'Azilio 22, vrata 17. 2060

SLUŽKINJO za vsa hišna opravila išče mala rodbina. Plača dobro. Ponudbe na upravnistvu pod "Pridna". 2059

ČEVljARSKI učenec ali pol-delavec se sprejme takoj. Ulica Montecchi 11, Rydval. 2061

SPALNE SOBE, bukovne, svetle, jesonove in orehove po zmernih cenah. Via Udine 25. 2062

NOVE, težke postelje L 95.—, vzmeti L 55.—, volnene zimnice L 130.—, pohištvo, posamezni kosi, se prodajo zelo ugodno. Fondaria št. 3. 2063

POSTELJE s hrano oddam. Via Francesco Rismondo (prej via Fontana) 12, I. Petrovici. 2064

DELAVSKA hiša z dvema stanovanjema se radi odhoda prodaja, ugodna prilika. Pojasnila na Greta Serbatolo 121. 2037

POSTELJE iz trdega lesa L 100.—, zimnice 40.—, vzmeti 55.—, ponočne omarice, chiffonier, vse novo, prodam zelo ugodno. Fondaria 12, desno. 59

HIŠA z gospodarskim poslopjem, skoraj nova, ob glavni cesti, priprava za vsako obrt, z dvema koncesijama, z lepim, dobro obdelanim zemljiščem, velikim ograjenim dvoriščem, oddaljena 10 minut od železniške postaje Sv. Peter na Krasu, se po dogovoru takoj prodaja. Naslov pove upravnistvo "Edinosti". 2033

KUPUJEM baker po L 4.— kg, bron 3.—, med 1.20, svinec 1.— staro železo 12.— q. cele vagone po 16.—. Micheucich, via S. Francesco 10. 2038

VELIKO POSESTVO (hiša, hlevi, polja, travniki, gozdovi; proizvodnja sena zadostuje za krmo 15—20 glav govedine itd.) se prodaja v bližini Maribora (Jugoslavija). Poizvedbe po 15. uri v ulici Riborgo 32, III, desno. 2044

PRIPOROČA se dobroznana brivnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX. Ottobre 14. 37

UBIRALEC in popravljalec glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej, Trst, via Coroneo 1, V. nad. 2039

SREBRNE KRONE plačam po L 2/05. Povh Albert, urar, via Mazzini št. 46. 1934

STEKLENE SIPE vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. Postrežba na dom. Cene zmjerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 55

KRONE srebrne in zlate, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 50

RIBE OLJE prve vrste, kemično preiskušeno, v lekarni v Sežani. 53

†

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš nad vse ljubljani soprog, oče, ded in stric

Ivan Gašparini Gržina

v torek, 1. novembra, ob 2. uri popoldne, po dolgi bolezni, v 73. letu svoje starosti, preminul. Pogreb nepozabnega ranjakega se bo vršil 3. novembra ob 9. uri popoldne. 893

VIŠNJAN, 1. novembra 1921.

ZALUJOČI OSTALI.

Uvozna in izvozna trrdka

Debiasio & Domenis

Trst, via Coroneo 13, telef. 12-34

opozarja na novodošle velike partije steklenine, porcelane, emailirane kuhinjske posode in najrazličnejših šip v originalnih zabojih po najnižjih konkurenčnih cenah.

Vse blago je češkega izvora. 33

Okrajna kronika in posojilnica v Idriji

reg. zadruga z neom. zavezo

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

dne 14. novembra 1921, ob 18. uri v uradnih prostorih zadruga

s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje revizijskega poročila.
2. Poročilo načelnika.
3. Poročilo nadzornika.
4. Potrjenje računskega zaključka za leto 1920.
5. Volitev načelnika in nadzornika.
6. Slučajnosti.

V Idriji, dne 2. novembra 1921.

ODBOR.

Srebrne kroné in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

(prej Barriera)

POZORI! Srebrne kroné in zlato po najvišjih cenah plačuje edini groist Bellei Vita, Via Madonnina 10, I. 38

SREDSTVO proti infecijskemu kataru v spolovilih živine, kateri ovira oploditev krav prodaja lekarna v Sežani. 53

ŠVEDSKE KAPLJICE, domače zdravilo za želodec, v lekarni v Sežani. 53

MAJNO SENO prva otava, nemška detelja, prva in druga otava po konkurenčnih cenah, dostavljeno na katerosibodi postajo Juljske Benedije ali pa izven železnice. Ceccarelli, zaloga krme, via Tesa 7. 2016

KROJACNICA Avgust Štular, ul. S. Francesco d'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 23

ZLATO in srebrne kroné plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, orar, Marzani 46 (v bližini drvenega trga). 44

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavica in rezervni kapital K. Č. St. 225.000.000
Izvršuje kulturne vse bančne

„MLADIKA“

„Rod, ki v takih dneh gradi kulturo, ne more biti obsojen v smrt, ker ne more umreti.“ — (Mladika.)

Izšla je 19-20. številka naše najbolje in edine revije — goriska „Mladika“, ki je posvečena „Primorski umetnosti“. Pri naša jako bogato in krasno vsebino:

I. LEPOSLOVNI ČLANKI

1. Dr. Fr. Detela: „Vampir“. (Dalje.)
2. Narte Velikonja: „V Smrlinju“. (Dalje.)
3. Lovro Koder (D. Feigel): „Domače živali“. (Dalje.)

4. Venceslav Belé: „Stari rokopis“.
5. Anton Čehov-Toroš: „Čudni priimek“.

II. POUČNI ČLANKI

1. Dannert — Fr. Pengov: „Kopriva in vijolica“.
2. „Krizantema v gumbnici“. (Književnost, slikarstvo, glasba, gledališče.)

III. PESMI

1. Henrik Hobat: „Akordi srca“.
2. Albert Širok: „Zimska“.
3. Srbs. nar. pesem — AL. Gradnik: „Zidanje Skadra“.
4. Janko Samec: „Blazne noči“. (I—V.)
5. Stano Kosovel: „Rudnik“.
6. Fr. Ločnikar: „Starček na skali“.
7. Fran Tratnik: „Kaplja“.
8. Peter Butkovič: „Pašulska dolina“.
9. Rasto Nemec: „V deveto deželo“.

IV. ZA NAŠE MALČKE

1. Č. Jova — A. Gradnik: „Maček gre k mišku v svate“.
2. Č. Jova — A. Gradnik: „Joža pase goske“.
3. Č. Jova — A. Gradnik: „Po poštnicah“.

V. IZ NAŠE KNJIŽEVNOSTI

Zadnje novosti: (Kmetova: „Helena“ — Milčinski: „Drobiž“ — D. Prijatelj: „Predhodniki in idejni utemeljitelji ruske realizma“ — Gradnik: „Malaj in Malon“ — L. Cankar: „Grešnik Lenart“.)

VI. ZENSKI SVET.

- G. B.: „Ne govori preveč“. (Konec.)

VII. TO IN ONO.

1. Književnost in umetnost: (Knjige v Primorju od okupacije sem. — Naše časopisje. — Naše ilustracije. — Dantjeva jama.)
2. Narodno blago. (Od srebrne zibke.)

VIII. SLIKE.

1. Matissé: „Tihotitje“.
2. † Kralj Peter I., prvi kralj vseh Jugoslovanov.
3. Veno Pilon: „Moj oče“.
4. A. P. Čehov
5. Lukić: „Portret, I.“
6. Lukić: „Portret, II.“
7. Lukić: „Kip“.
8. Fr. Kralj: „Molitev“.
9. „Dantejeva jama pri Tolminu“.

IX. UMETNISKE PRILoge.

1. A. A. Bucik: „Portret“.
2. Veno Pilon: „Obraz starca“.
3. Fran Kralj: „Fantje po polj gredo“.
4. Veno Pilon: „Lakota“.
5. A. A. Bucik: „Lastni portret“.

X. PLATNICE.

1. Listrica uredništva.
2. Telovadna dvorana v Rojani, požg.
3. IX. 1921. (Slika.)
4. Aleksander I., kralj Jugoslavije. (Slika.)
5. Glasovi o „Mladiki“. (Srbs. knjiž. glasnik. — Jutro.)
6. Uganke (Demant — Rebus.)
7. Kratkočasnice.
8. Nove knjižice.
9. Inserati.

„Mladika“ izhaja dne 15. in 30. vsakega meseca. Izdaja jo „Katoliško tiskovno društvo“ v Gorici. — Tiska „Narodna tiskarna“ v Gorici. Stane na leto 16.— lir, pol leta 8.— lir, četrtletno 4.— lire. Denar se pošlje naprej. — Posamezne številke po 1.— liru. Za inozemstvo — tudi za Jugoslavijo — stane 20.— lir letno. Uredništvo in uprava je v Gorici, ulica Carducci 4. Urejuje: Francé Bevč.

Izmed vseh letošnjih števil prenovljene „Mladike“ pod uredništvom goriskega rojaka, pesnika in pisatelja Franceta Bevč je ta številka (19—20) — odkrito povedano — ena izmed najlepših. Vidimo kako postaja naša edina primorska revija mesec za mesecem čim lepša in popolnejša, tako da se jo mora razveseliti vsak primorski Jugosloven, razumnost, kakor tudi vse naše kmetsko in delavsko ljudstvo.

Naj ne bo torej primorskega Jugoslovana, ki bi ne bil naročen na res našo „Mladiko“. Vsaka jugoslovenska družina, vsako kulturno, vsako izobraževalno in zabavno društvo in vsak naš posameznik v Primorju jo mora imeti!

Bodi torej sveta dolžnost nas vseh, da se naročimo na njo in jo širimo povsod — v slednjo slovensko vas.

Pionirji dela, prijatelji naše kulture, na noge! — „Mladika“.

Gregoričeva številka „Mladike“. Prihodnja številka „Mladike“ (štev. 21.) bo posvečena našemu največjemu liriku — goriskemu slavcu — Simonu Gregoriču ob priliki 15 letnice njegove smrti († 24. novembra 1906, ne 15. nov. kakor je bilo napačno objavljeno v slovenskih časopisih!) Uredništvo „Mladike“ bo sprejemalo rokopise do 10. nov. Vsaka drobtina o našem velikem pesniku je dobrodošla!

Zobotehnični ambulatorij

Trst, ul. Sette Fontane h. št. 6-1

odprt vsak dan od 9-13 in od 15-19.

Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobovje s kavčukom. Slovencem 10% popustek, kakor tudi plačilo na obroke. — Delo z jamčeno.

ČEVLIJARNICA

MICOLICH

Trst, via Udine 32 (vogni L' Ariosto)

Izbera moškega, ženskega in otroškega obuvala. — Lastna delavnica. — Sprejema naročila po meri. — Cene zmerne.

Velika zaloga in tovarna pohištva

A. JUG — Trst

Tovarna ulica sv. Martiri št. 21

Zaloga ul. sv. Lucija 5 in ul. dei Fabbri 10

Velika zaloga spalnih in jedilnih sob, kuhinjskega pohištva kakor tudi drugih predmetov.

Delo solidno. Cene zmerne.

Cepljene trte

raznih domačih in tujih vrst ter podlag, strogo sortirane in zjamčene. se dobijo pri Forčiču, Preserje p. Komen. 879

BILFE, sadna drevesa itd. po nižjih konkurenčnih cenah. — Zahtevajte cenik.

KOŽE USNJE

ter vsi v čevljarstvo obrt spadajoči predmeti

ulica Udine št. 49

(prej Belvedere)

Priporoča se

(27)

F. CINK

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.

Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved.

po 5 1/2% ako znašajo 20-30.000 Lit.

po 6% ako znašajo 30-40.000 „

po 6 1/2% ako presegajo 40.000 „

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune

Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega

premoženja nad 2300 zadržnikov,

vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na poroštvo, zastavo

vrstnostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8-13.

Tel. št. 16-04.

Tel. št. 16-04.

KRONE, srebro in zlato

kupujem po zvišanih cenah ter plačujem 5 st. več kot drugi

Via Ponderes 6, I. desno.

Urna in zlatarna

Lorenzo Macor

Trst, Via Udine 26.

Velika izbira budilk, regulatorjev, kuhinjskih ur in drugih urarskih potrebščin. Kupujem in zamenjujem zlato, srebro in dragulje. Lastna delavnica. 58) Dela se izvršujejo tekom dneva.

ALFA-LAVAL

izdeluje najboljše stroje in opreme za mlekarne in sirarne. Ta pri nas že prodajno splošno upeljana trdka instalira kompletne mlekarne s parnimi napravami, pasturizatorji, hladilniki, posnemalniki, pinjami, tehtnicami za mleko, črpalnicami, kanjgami itd., razprodaja pa tudi posamezne stroje in obavlja popravila pri njej kupljenih strojih.

Se posebno znani pa so njeni posnemalniki.

Alfa-Lavalovi posnemalniki

se izdelujejo v vseh velikostih. Najmanjši posnema 1 liter mleka na minuto in je uporabljen v najmanjših gospodarstvih (20-30 l. mleka na dan). — Za vsa podrobna pojasnila, cene in nabave se je obrniti na

Ing. D. Gustinčič, Trst, Sv. Ivan 1009.

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom, uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebianca št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za širneke od 9 do 13.

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Št. telef. 25-67.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Centrala v Ljubljani.

Podružnica:

Celje, Berošlje, Gorica, Saraj, Split, Trst, Maribor, Plinj.

Deležna plovila K 50.000.000. Rezerva K 45.000.000

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče

posle. — Sprejema vloge v lirah na

hranilne knjižice proti 3 1/2% obrestovanju

na žiro-račune proti 3% obrestovanju

Za na odpoved vezane vloge plača obrest

po dogovoru. Izvršuje borzne naloge

in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13

ETERNIT

Zaloga: Trst, Piazza Vittorio Veneto 4

(prej Piazza delle Poste).

Urna in zlatarna
FRANCESCO BUDA
Trst, Via Scalinata št. 1
sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno najnižje. 41
Kupuje srebrne krone.
Pozor na naslov! Pozor na naslov!

Kdor želi imeti krasno sliko po nizki ceni, naj se obrne samo na
Fotografski zavod DAGUERRE
Corso Vittorio Emanuele št. 39
Razglednice od 10 lir naprej

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV
dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd.
Trst Corso V. E. III. K. CVENKEL, št. 24.

POZOR!

Prodajalci in mizarji!

Okraski za rakve, pajčolanasta pokrivala, obleke in čevlji za mrtvece. 832
Zaloga na debelo po zmernih cenah
A. Kunze, Trst, Via Ugo Foscolo št. 15.

Purič Andrej

Trst — Via Media št. 6 — Trst

ima na prodaj večjo množino izgotovljenih štedilnikov ter prevzema in izvršuje točno vsakovrstna nova naročila

Neprekosljiva

je pristnost in kakovost

„ZELENEGA MILA“

ZNAMKA

FENDERL

izdelanega iz oljčnega olja brez vsake druge primese.

Belina in mehkoča perila, ki je prano s ZELENIM MILOM FENDERL, je izredna.

Prepričajte se!

A. Fenderl & C., Trst, Tovarna mila
Telefon št. 430 — Via del Ghirlandaio št. 1

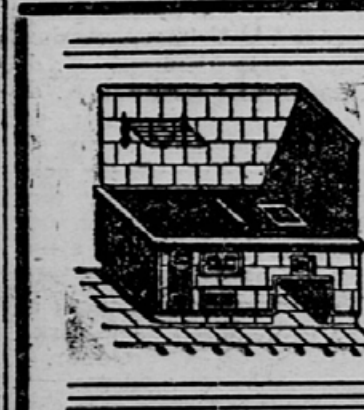

Pozor na domačo tvrdko!

FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sežaj Via Carducci št. 25, naznanja slavnemu občinstvu, da ima veliko izbero šivalnih strojev več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

Iz najboljših nemških tovarov, katere jamči 10 let.

Daje velika izbira dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo poštne prosti. Lastna mehanična delavnica. 45
Podružnica v Kobaridu št. 21. Podružnica v Kobaridu št. 21.

A. D. MASI & G. SFERZA

Mavricija Wackvitza nasledniki

Trst, ulica Torrebianca 32. Telefon 29-83.

Velika izbira majoličnih in železnih peči,

železnih prenosljivih štedilnikov znamka

„Triumph“, popolnega železja za ognjišča,

pečic za ognjišča, vrat iz litega železa, plošč

iz litega železa, razžev, cevi in

aparatur „Johann“ za dimnike. (13)

Zaloga majoličnih plošč za prevlačenje.

Uvozna agencija jestvinskih specialitet

CARLO GULLIN

Trst — Via S. Maurizio št. 11, Telefon 43-98 — Trst

Zaloga na debelo:

sira, svinjine, koruzne moke, konserv, riža, pole-
novke, neapeljskih testenin, ovsa in koruze.

JADRANSKA BANKA

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji

Beograd, Celje, Dubrovnik, Rotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z osemi večimi kraji v tu- in inozemstvu